

Ob 60 letnici partizanskega
genocida slovenske domobranske
vojske, pa žena, deklet in otrok.

TABOR
7-9 • 2005

***Križci, ki so ostali za pomorjenimi
v Kočevskem rogu***

VSEBINA

Rodomor je zločin - Marija Vodišek	97
Od predsedništva centralne vlade - V. M.	99
410 grobišč - dr. M. Ferenc	100
Ribičič je izvajal praktično vse - Albert Svetina	101
Klanjamo se spominu vseh bataljonov - Pavle Borštnik	104
Skriti spomin - Angela Vode	106
Pozdravljena, zemlja - tam za morjem - Zdenka Mejač Zakrajšek	114
Mrtvi stražarji - Željko	118
Kam naj poromam - Pavle Borštnik	119
Teharski otroci - Ivan Ott	119
Škof Gregorij Rožman - Igor	125
Velikemu misijonarju - Igor	127
General Leon Rupnik	128
Pojdimo vase - Stanko Kociper	129
Dobrepoljska dolina	129
Struge	131
Tragedija Žvirč	131
O, da bi mogel - Marjan Jakopič	132
Materi - Marjan Jakopič	133
Odšli so	134
Mi »beli« - list Slovensko domobranstvo	135
Primorski prispevek k spravi - Ambrož Kodelja	137
Kdo je kolaboriral - Condor	138
Slike - proslava Cleveland	142

RODOMOR JE ZLOČIN

Ko smo 25. maja zvedeli, da je bila s strani policije vložena ovadba proti MITJI RIBIČIČU, enemu glavnih organizatorjev izvajalcev poveljnih množičnih pomorov, so se oglasili nekateri »eminentni« pravniki. Prvi med njimi, dr. Ljubo Bavcon, se je postavil v bran Mitji Ribičiču. Popolnoma prepričan v svoj prav je nehote priznal, da so pomori sicer bili, le da takrat niso bili kaznivo dejanje! Kaj pa so potemtako bili?

Oznovskega zločinca, ki vseskozi zanika svoje izvajanje in nadziranje teh pomorov, za katere je kot večina morilcev »izvedel šele mnogo let pozneje«, je vseeno že takrat skrbelo, da se ne bi zaradi vsepovsod zmehanih trupel in bližajočega se poletja razširile kake nalezljive bolezni. Zato je po lastni izjavi dal nalog, da se brezna razstrelijo, polijejo z apnom, tudi druga morišča pa zasujejo, in nanje posadijo sadike in grmičje, da se tako popolnoma zakrijejo.

Pri žrtvah poveljnih pobojev je bilo mogoče narodno pripadnost določiti samo po nekaterih znamenjih (kovancih, medaljah). Križci in podobice so pripadale Slovincem.

Policist pri delu okoli na novo evidentiranega grobišča: delo komisije je zelo težavno, na dan pa prihajajo vedno nova grozodejstva. Lahko se vprašamo, koliko grobov bodo še odkrili.

Nobeden teh krvnikov, ne RIBIČIČ ne kdo drugi, za svoja dejanja ni odgovarjal do sedaj, za izpolnjevanje Kar-

deljevih ukazov, pa so bili bogato nagrajeni.

Danes opozarjajo sedanjo oblast, da mora spoštovati zakone, oni sami pa so jih desetletja teptali in zavijali po svoje.

Mirana Potrča skrbi samo eno: da žrtve komunističnih zločinov, ali njihovi potomci ne bi dobili kakšne odškodnine.

Izjava dr. Franceta Bučarja, da je ovadba zoper domnevnega akterja genocida v nasprotju s slovenskimi nacionalnimi interesi, je norčevanje iz Slovencev in skrajna abotnost, ki pa seveda ni plod trenutnega razmišljanja.

Pred leti, ko je izhajal mesečnik TV -15, je prav Bučar v njem trdil, da je na čelu Koroškega odreda prvi prišel v Celovec z jugoslovansko zastavo z rdečo zvezdo! Kaj so potem tam delali partizani tega odreda, bi nam lahko povedal ta jugoslovanski zastavonoša. Kaj se je zgodilo s tam ugrabljenimi Celovčani, med katerimi je bil tudi njihov župan, prepeljani mi v Begunje in v Ljubljano. Zaslisevanje z mučenjem, pretepanjem in stradanjem je bilo opravilo pripadnikov OZNE. Žrtve v njihovih rokah so bile izročene njihovi primitivnosti in maščevalnosti.

Morilci, obremenjeni s svojo krivdo, so bili prepuščeni dvomom o samem sebi in o svojih dejanjih. To jim omogoča težko preživetje v sprenevedanju, ki traja že več kot šestdeset let.

Pričakujemo, da bo Ribičiča in ostaie dosegla roka pravice.

Marija Vodišek

OD PREDSEDNIŠTVA CENTRALNE VLADE

25. VI. 1945.

Prejeto ob 11. uri.

Kidriču – osebno.

Najkasneje v teku treh tednov bodo razpuščena sodišča nacionalne časti, vojna sodišča pa bodo sodila samo vojnim osebam, vse druge bodo prevzela redna sodišča. Proglašena bo nova amnestija. Nimate torej nobenega razloga biti tako počasni v čiščenju kot doslej.

KARDELJ

Ta dokument je 25. junija 1945 Edvard Kardelj, takrat podpredsednik beograjske vlade poslal Borisu Kidriču, predsedniku slovenske vlade.

Kardelj je v tej depeši uporabil izraz »čiščenje«, ki je v tistem času pomenil samo eno: aretacijo in umor, skratka radikalno odstranjevanje političnih nasprotnikov.

Tisti, ki so se sedaj izgovarjali, da slovenski komunisti niso organizirali pomorov in, da zato zanje niso odgovorni, saj za kaj takšnega ni dokazov. *Zdaj smo končno dobili toliko potreben in odločilen »dokaz«.*

Komunisti in njihovi partizani so med vojno pobili na tisoče Slovencev, po vojni pa še več. Kljub temu pa si nekdo drzne tajiti resnico in se delati nedolžno nevednega.

V. M.

410 grobišč

V muzeju novejšje zgodovine v Celju so odprli razstavo z naslovom »Prikrito in očem zakrito«, ki prikazuje prikrita grobišča 60 let po koncu druge svetovne vojne na Slovenskem.

Avtor razstave dr. Mitja Ferenc, docent za sodobno zgodovino na oddelku za zgodovino filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, je bil več let član vladne komisije za ureditev prikritih grobišč. Komisija je ugotovila 410 lokacij prikritih grobišč, ki so posejana po vsej Sloveniji.

»Vsaka druga ali tretja občina ima eno ali več prikritih grobišč«, pravi dr. Ferenc.

Na seznamu je ostalo še okoli 160 lokacij, ki bi jih bilo treba na terenu evidentirati in nato raziskati. Glede na mesta, ki so jih določili za pomore, lahko grobišča razdelimo v štiri skupine: kraška brezna 87, rudniški jaški 10, protitankovski in strelski jarki 15 ter kraške jame in tiste, ki so jih morale žrtve same izkopati 298.

V povojnih pobojih je bilo pomorjenih 13.500 Slovencev.

**Tudi v brezno pri Grgarju
nad Novo Gorico
so metali pobite.**

»Ribičič je izvajal praktično vse«

pravi Mačkov pomočnik – partizan Albert Svetina

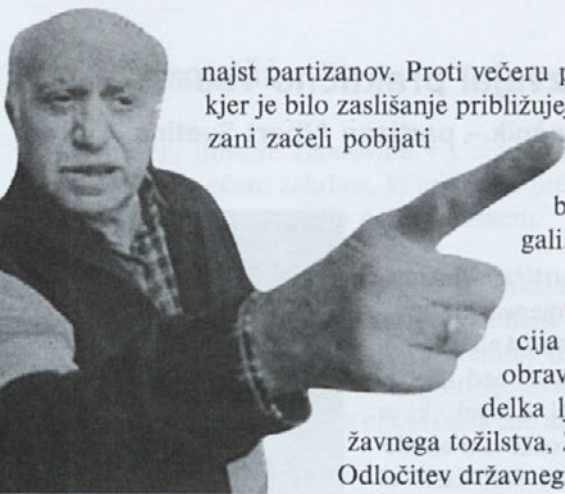
Polkovnik v škripcih

Mitja Ribičič, letnik 1919, s partizanskim imenom Ciril, je danes tisti upokojenec, ki vztrajno zanika kakršnokoli povezanost ali celo odgovornost za množične poboje med II. svetovno vojno in takoj po njej. Človek, ki je uspešno zaključil tečaj na moskovski akademiji Feliks Džeržinski, je v Sloveniji zaslovel kot eden izmed pomočnikov Ivana Mačka-Matije v letih 1947 in 1951. Bil je policijski minister, nato tri leta javni tožilec, potem spet policijski minister 1953–1958, predsednik zvezne jugoslovanske vlade, vmes pa dolga leta eden izmed vodilnih članov centralnega komiteja komunistične partije in zveze komunistov. Seznam Ribičičevih funkcij je dolg, kakor je dolg seznam njegovih grehov in očitanih deliktov. Vse kaže, da ga čaka pregon zaradi smrti 234 oseb, ki naj bi bile žrtve zunajsodnih pomorov in ovadba, ki ga premeni genocida.

Dokaz Ribičičevih brutalnosti in umorov je arhivsko gradivo. Ob tem velja opozoriti tudi na t.i. Pohorski proces iz analize UDBE 7. 4. 1951. arhiv MNZ. Ribičič je bil januarja 1944 član štaba IV. operativne cone nad Ribnico na Pohorju. Bil je prisoten, ko so na Urbančevi domačiji zasliševali več partizanov, osumljenih, da so »plavogardistični vrinjenci«. Zasliševanje je bilo kot stoji v poročilu, z nečloveškim krvavim mučenjem, zaradi česar je več zaslišancev med mučenjem umrlo. Tistega dne je bilo zaslišanih dva-

Mitja Ribičič se je strinjal z zatiranjem tigrovstva. Priznanje vloge Tigra bi po njegovem namreč miniralo vodilno vlogo komunistične partije v NOB

najst partizanov. Proti večeru pa se je izvedelo, da se hiši, kjer je bilo zaslišanje približujejo Nemci. V paniki so partizani začeli pobijati

zaslišance. Devet mrtvih partizanov so znosili na bližnji senik in vse skupaj zažgali.

Ovadbo, ki jo je podala policija zoper Mitja Ribičiča, bo obravnaval vodja zunanjega oddelka ljubljanskega okrožnega državnega tožilstva, Zoran Milanovič.

Odločitev državnega tožilstva, da nalogo zaupa ravno Milanoviču, je tako že drugi pomemben korak, ki so ga na državnem tožilstvu storili po prejetju ovadbe. Prvi tak korak je bila uradna izjava s katero je tožilstvo pojasnilo, zakaj meni, da je nekoga mogoče preganjati za kaznivo dejanje genocida, čeprav je bilo storjeno še pred letom 1948.

Vrhovno tožilstvo je na mah odgovorilo vsem vehementnim oblikovalcem javnega mnenja iz vrst komunistične pravne šole, ki bi radi vzbudili pomisleke o ovadbi zoper Mitja Ribičiča češ, da takrat mednarodno pravo še ni poznalo genocida. Med kaznivimi dejanji, ki so jih storili zločinci povojnih pobojev, je najpomembnejše dejanje iz prvega in drugega odstavka 373 člena kazenskega zakonika. V tem času je bila v veljavi tako imenovana Martensova klavzula, ki jo je vsebovala že IV. haaška konvencija iz leta 1907.

Martensova klavzula je univerzalno pravilo mednarodnega običajnega vojnega prava, po kateri pripadniki oboroženih sil in civilno prebivalstvo uživajo zaščito tudi takrat, ko ravnanje s temi kategorijami oseb v mednarodnem vojnem pravu ni posebej urejeno. Zato je ta določba lahko temelj očitku, da so s povojnimi poboji storilci uresničili znake kaznivega dejanja iz prvega in drugega odstavka 373. člena kazenskega zakonika.

Vrhovno državno tožilstvo je svoje stališče še jasneje utemeljilo:

Časi se spreminjajo – Nekoč je Mitja brutalno zasliševal nedolžne, sedaj gre prav isti Mitja – zločinec – na zaslišanje.

»Kaznivo dejanje genocida je uvrščeno v poglavje zoper človečnost. Zanj pa v mednarodnem pravu velja naziv hudodelstvo proti človečnosti. Haaška konvencija iz leta 1907 je v svojem delu opredelila to široko formulacijo ravno zaradi pomankljivosti in nepopolnosti mednarodnega vojnega in humanitarnega prava. Načelo zakonitosti je spoštovano zato, ker je londonski sporazum vzpostavil kaznivost za nazaj, in zato ker je bila haaška konvencija pravni vir tudi v letih 1945 in 1946.

Londonski sporazum je sprejela tudi nekdanja Jugoslavija, z aktom nasledstva pa tudi Slovenija.

Bivša državna tožilka, Zdenka Cerar, ni bila več pripravljena nojevsko potiskati glave v pesek, ampak je ustanovila posebno skupino kriminalistov, ki naj razišče ozadje zunajsodnih pobojev po koncu II.svetovne vojne. Akcija je nazadnje pripeljala do ovadbe proti Ribičiču.

Dr. Ljubo Sirc, ki je bil leta 1947 na t.i. Nagodetovem procesu obsojen na smrt, a so mu kazni potem omilili, je dejal: »Poboji so bili in jasno je, da je Ribičič igral pri vsem tem veliko vlogo. Bil je eden glavnih. Ko so sodili mojega očeta, je rekel, da če ni storil tega zaradi česar smo ga obsodili, je pa storil kaj drugega ... Vseeno jim je šlo.«

Mogoče bi bilo res najbolje če bi Ribičiču in vsem, ki bodo morda še osumljeni genocida na slovenskih tleh, sodili neobremenjeni sodniki-tujci iz Haaga.

Večina domobrancev je bila brez predhodnega zaslišanja usmrčena. Tisti iz šentviških zaporov so bili usmrčeni v Kočevskem rogu, tisti iz taborišča Teharje pa v Teharjah in zapuščenih jaških zasavskih premogovnikov. Ranjence pa so zmetali v Brezarjevo brezno v Podutiku in v jame Iške.

Pavle Borštnik

Klanjamo se spominu vseh bataljonov ...

Slavnostni govor prijatelja Pavla Borštnika na veliki komemoracijski svečanosti na Orlovem vrhu v Clevelandu, dne 19. Junija letos, ob 60 letnici partizanskega pokola v domovini.

Zahvaljujem se odboru Tabora v Clevelandu, za povabilo da na današnji svečanosti spregovorim nekaj besed, in zahvaljujem se vam vsem, ki ste zvesto prihiteli v ta naš kotiček domačnosti, da se poklonimo spominu tistih, ki jih ni med nami.

Šest desetletij že opravljamo ta obred. Postarali smo se vsi, ki smo jih poznali in z njimi živeli. Njim pa je bila dana tista morda težko

doumljiva, pa zato toliko globlja milost: po strahotnem križevem potu iz Vetrinja do domovine, po groznih, poslednjih trenutkih svojega življenja, so planili v večno mladost.

Take ohranjamo v spominih, take smo poznali: mlade, vesele, poštene slovenske fante in zrele može, cvet slovenskih vasi, na pohodih bataljonov, na straži v obrambi svojih domov, veterane Vaške straže, Domoobranci iz Dolenjske, Notranjske in Gorejske, Četnike iz Štajerskega in Dolenjskega odreda.

V zgodnjih dneh tistega junija smo se vojaki Slovenske nacionalne gverile in Primorski domobranci, znašli v vroči Italiji. Tam smo doživeli najstrašnejši trenutek svojega življenja. Odkorakali smo na zborna mesto in tam so nam povedali: vse so vrnil in vse so pobili...

Tako se je začelo naše skupno žalovanje, ki se mu zdaj izteka 60 let. Večina tistih, ki so bili z nami od vsega začetka, je odšla in se pridružila mrtvim bataljonom. Z njimi sta tudi njihov General in njihov Škof.

Pred tedni so v svojih vrstah pozdravili človeka sicer tujega rodu, a poštenjaka, ki mu je uspelo rešiti vsaj del naše begunske srenje v Vetrinju. Mnogi ste danes med nami po zaslugi njegovega nesebičnega, načelnega junaštva.

Klanjamo se spominu vseh bataljonov, čet in postojank in njihovih poveljnikov, spominu žalostnih mater in očetov, ki se niso hoteli ločiti od svojih sinov in so šli z njimi do zadnjega, in klanjamo se spominu vojnih kuratov, ki so jim odpirali vrata v lepše življenje po tisti strašni pomladi.

Danes doživljamo novo pomlad in v njej se odpirajo nova upanja, to pot upravičena, da bo slednjič vendarle priznana resnica o njihovem življenju in smrti in da bo na njihovo gnitje postavljeno znamenje, kot ga zaslužijo. Najvišji forumi v domovini zdaj potrjujejo, da je bil nad našimi brati zagrešen brezprimeren, vnebovpijoč zločin, ki mu more in mora dati pravično zadoščenje samo slovenski narod sam.

Železna pregrada, za katero je bila priklenjena resnica, je padla. Vsem, ki so jih pobijali kot divje zveri v slovenskih pragozdovih, bo zadonela himna resnice in končano bo najstrašotnejše poglavje naše zgodovine.

Svoj delež doprinašamo tudi mi, kadarkoli in kjerkoli se zbiramo kot Slovenci, da se poklonimo njihovi žrtvi in njihovemu spominu. To zvestobo moramo ohraniti do zadnjega.

Našim skupnostim v tujini: v Ameriki, Kanadi, Argentini v Avstraliji ali v Evropi, se izteka čas. Vsi ki v njih živimo, se moramo zavedati, da smo obstali in doživeli svoja življenja po milosti božji in kot povračilo za strahotno žrtev, ki so jo v pomladi leta 1945 doprinesli – Slovenski Domobranci

SLAVA JIM!

Skriti spomin

Pričevanje Angele Vode (nadaljevanje)

V poletnih mesecih je bilo za-
por lažje prenašati kot pozimi.
Ni me neprestano zeblo. Pozi-
mi sem pa kar vkup zlezla,
tako sem bila vedno do kosti
premražena. Poleti sem se pa
nekako sprostila, opomogla
sem si tudi od zasliševanja
pred procesom in od procesa
samega, ki je bilo eno samo
mučenje. Bivanje v celicah je
bilo sicer pomanjkljivo, zlasti
potem, ko so pobrali pograde
in smo ležale na skoraj praz-
nih slamnjačah, toda vsenao-

Angela Vode leta 1938

krog je bilo vse zeleno – kakšna razlika v primeri z življenjem v samici v Ljubljani.

Nekoliko sem se umirila in se začela vživljati v novo življenje v zaporu – saj sem se morala pripraviti na dvajset let.

Nekega dne je prišel visok oficir tajne policije. Kmalu so me poklicali na zaslišanje.

»Tisti grozni je prišel, pazite se ga!« so mi šepetale sojetnice. A kako naj se pazim?

Spraševati me je začel glede mojega bivanja v Rawensbruicku: kdo mislim, da me je ovadil, koliko časa sem bila tam in zakaj sem se prej vrnila. Navedla sem

priče o vsem. Vse si je zapisoval. Naročil mi je še, naj pregledam knjige v knjižnici in rekel: »Vi jih poznate, drugi jih ne morejo poznati.«

Nisem vedela, kam pes taco moli, dasi sem dosti premišljevala o vzroku tega »obiska«. Mislila sem, da je »kar tako«, toda zmotila sem se, pri njih ni bilo nič »kar tako«.

Kmalu po dachavskem procesu je prišel mlad udbovski poročnik v uniformi. »Spet Udba v hiši«, je završalo po celicah. »Le kaj spet hočejo?«

Precej pozno po večerji so me poklicali: »Greste na zaslišanje!« To je bila strašna beseda, ob kateri je kri zledenela po žilah.

Zasliševalec je bil zelo prijazen. Vprašal me je kaj delam. Ko sem mu povedala, da sem v knjižnici, je rekel: »Kajne, zdaj ste zadovoljni, saj ste v svojem elementu?« Spraševal me je še druge nepomembne stvari in videti je bilo, da se mu prav nikamor ne mudi. Ko je bilo že daleč preko desete ure, jaz še vedno nisem vedela kaj hoče, si je naročil vodo in črno kavo – ter si sezul škornje. Gledala sem ga kot deveto čudo, pa je pojasnil. »Noge me pečejo.« Jaz sem pa mislila: »Ali se ne boš spravil spat, satan?«

Rajhenburški grad, kjer je bil socialistični zapor za ženske

Potem je začel spraševati o taborišču Rawensbrück. Najprej o zunanji ureditvi, o barakah, delavnicah, delu zunaj taborišča, o našem življenju in delu, o hišnem redu, o hrani, o kaznih itd. Potem se je začel zanimati za zapornice. Spraševal me je za vsako posebej, pomembno, kaj je delala, zlasti kakšen odnos je imela do zapornic in kakšen položaj je zavzemala v taborišču. Najbolj čudno pa se mi je zdelo, ko me je naravnost vprašal za Vero Albrehtovo (Albrehtova, rojena Kessler, pesnica, mladinska pisateljica in prevajalka, žena Franca Albrehta. Med vojno je bila zaradi skrivnosti v OF, predvsem pa zaradi radia Kričac aretirana in poslana v nemško taborišče Rawensbrück.) kakšno je moje mnenje o njej. Rekla sem, da je zelo inteligentna. On pa, da ga to nič ne zanima, da hoče vedeti, kakšna je bila do svojih sotrpink, če je bila tovariška ali ne. Mnenja sem, da je bila nekoliko malodušna, drugače je bila v redu. Tudi to ga ni zanimalo, češ da zagotovo ve, da je kradla zapornicam živila iz paketov, da so to povedale druge ženske, ki so se vrnile iz taborišča. Jaz: »Potem vprašajte tiste, ki so vam to povedale.« On: »mi bi radi slišali tudi vaše mnenje« Jaz: »Je nisem videla, zato ne morem ničesar izjaviti. V takih okoliščinah ljudje hitro obdolže koga.« Potem mi je namignil, da Vera ni bila tako obzirna do mene, kot sem jaz do nje, ko so jo zasliševali o meni.

Hoteli so naju izigrati eno proti drugi.

RAWENSBRIŠKI PROCES NA VIDIKU. Šlo je proti poletju, ko so me nekega jutra navsezgaj prebudili: »Tako se oblecite in spravite skupaj najpotrebnejše, greste v Ljubljano« Vse smo se prestrašile: to pomeni ponovno zasliševanje, pojavijo se lahko novi momenti iz procesa – nihče ne ve, kako se bo končalo. Spomnile smo se na Greto, ki so jo tudi takole dvignili sredi noči – a je nikdar več ni bilo nazaj. Pozneje se je izvedelo, da so jo ustrelili »po partijski liniji«.

Tisoč vprašanj mi je vstajalo v duši, saj nisem imela prav nič dobrih izkušenj.

Prišla je poveljnica in preskrbela kombi, da nisva hodili peš. V Radvljici sva šli na vlak. Poveljnica je bila začuda obzirna; sedla je na drugi konec vagona, da mi ne bi bilo nerodno pred ljudmi. Ko sva prišli v sodni zapor, so me poslali v neko skupno celico, a že čez kake pol ure je prišel paznik in me odpeljal v samico. Nisem čakala dolgo, kmalu je prišel drug paznik: »Na zaslišanje!«

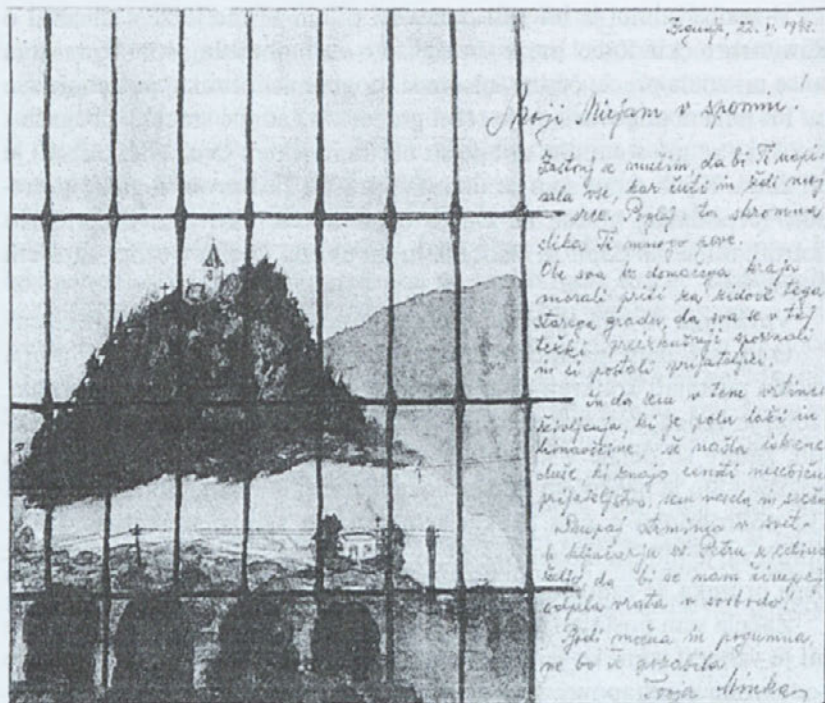
V zasliševalnici je bil tisti oznovski oficir, ki me je že zasliševal o Rawensbruicku. Začel me je spraševati o vseh podrobnostih. Vprašanja so se mi zdela precej čudna, nisem si mogla misliti, zakaj potrebuje vse to. Pri nekem odgovoru mi je rekel grozeče: »Zadnjič ste rekli drugače.« In oči so se mu stemnile, dobile so okruten, jeklen izraz. Ta izraz mi je bil znan. Kljub temu sem se drznila vprašati zasliševalca, zakaj potrebuje te podatke, morda za knjigo o taboriščih? Ko je neprepričljivo potrdil, mi je dal papir in svinčnik in mi ukazal da mu v celici napišem odgovore.

Vprašanja so bila splošna, o notranji ureditvi življenja v taborišču.

O upravi, delu, paznicah, ambulantni itd. Polagoma pa so vprašanja začela postajati konkretnjša: nanašala so se predvsem na zapornice. Hotel je vedeti, katere zapornice so bile starešine blokov, delovnih kolon, katere so delale v kuhinji, v ambulantni. Ali so imele privilegiran položaj? Šlo je predvsem za Slovenke, katerih imena je hotel vedeti, pa vse podrobnosti o njih. Rekla sem mu, da sem marsikaj pozabila. Spraševal je tudi za inozemske zapornice. Ko nisem vedela skoraj nobenega priimka, je zadostovalo, da sem povedala ime, pa opis zunanosti.

Začela sem postajati pozorna – in čedalje bolj previdna. Posebno se mi je vzbudil sum, ko je po vsej sili hotel mojo izjavo, da so sojetnice sodelovale z gestapovci. Kar ostrmela sem in sem to absolutno zanikala, a on je vztrajal pri svojem: naj dobro premislim, ali sem si jaz mogla privoščiti to in ono, one pa so imele vsega dovolj. Posebej me je vprašal za Maro Čepič. Res se je »znašla«, seveda brez sodelovanja z gestapovci. Zatrjevala sem mu, da je bila vedno v redu do svojih sotrpink, da je pomagala, kjer je le mogla, da se ne more o njej reči nič negativnega. A bolj kot sem mu dopovedovala, bolj je on silil vame, da »oni« dobro vedo, kako se je zadržala, a če je kaj pomagala, je to delala samo zato, da se je krila.

Posvetilo se mi je, da hočejo še en lagerski proces. »Saj to so vendar same partijke, ki jih hočete dolžiti sodelovanja z gestapovci« Tudi v Dachavu so bili predvsem partijci, ki s sodelovali z gestapovci. Zato so imeli najboljše položaje. Ali se niso potegovali za boljše položaje zato, da bi lažje pomagali drugim? – Pomagali so samo sebi in svojim, na škodo drugih.«

morete storiti ...« A prijatelj ga tolaži: »Partijec mora žrtvovati še nekaj več kot samo življenje. To je osebna čast, ki jo moraš žrtvovati partiji.«

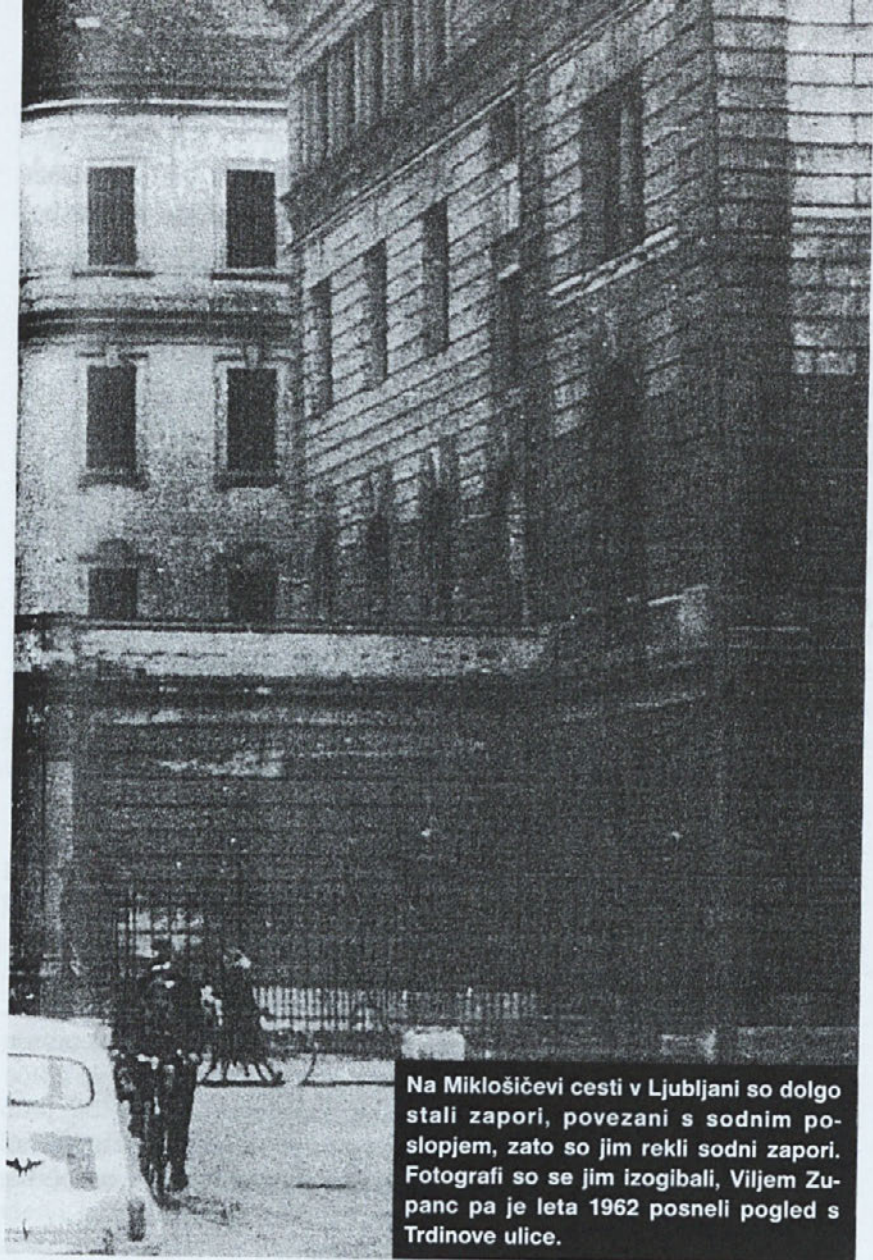
Trdnega, inteligentnega človeka Rubašova, ki je vse žrtvoval za partijo prepriča zabiti proletarec- zasliševalec, da je on, Rubašov, dolžan nasproti partiji, da prizna vse, kar partija zahteva od njega: da je sabotiral najvažnejše delo, da je stregel Stalinu po življenju, da je kospiriral s sovražniki Sovjetske zveze. Čisto brez pomena je bilo, da je Rubašov dokazal absurdnost takih obdolžitev. Saj je zasliševalec to vedel, toda šlo je za čast domovine, oziroma za njene koristi. Če ostane pri življenju ni nič, koristiti pa more s svojo smrtjo. Morda bodo nekoč priznali njegovo žrtev... In tako je Rubašov pred sodiščem priznal svojo krivdo«

Natančno tako se je godilo pri nas na dachavskem procesu. Da zadovoljijo Stalina. Toda Stalin je še naprej rovaril proti Jugoslaviji.. Morda bi bilo treba še nekaj takih procesov. Organizator teh je bil udbovski polkovnik Stane Runko, s partizanskim imenom Mišo, čigar krutost sem jaz vseskozi britko občutila. On me je hodil zasliševati glede Rawensbruicka Odločno sem mu povedala, da ne bom dajala o nikomer informacij, da sem že obsojena in nima nihče več pravice zasliševati me. Naj me pusti v miru!«

»Dobro, dobro... Pa še kako vas bomo pustili v miru! Vi si boste pa to za vedno zapomnili. Vaša usoda je v mojih rokah. Lahko bi prišli ven. Zdaj pa deset let sploh ne smete delati prošnje za pomilostitev«, je rekel z glasom, da me je stisnilo v grlu, gledal pa me je okrutno, zločinsko. Nato se je cinično zasmel in odšel. Obstala sem oledenela... In res sem ga občutila vse življenje.

A RAWENSBRUIŠKEGA PROCESA NI BILO. Prišel je stražar in me odpeljal nazaj v celico. Opetekaje sem šla za njim in dolgo nisem mogla zaspati. Srce so mi stiskale grozne slutnje, vendar sem bila potolažena: za vedno sem se znebila pritiska pri zasliševanjih, ki so bili prava muka. Saj nikoli niso hoteli slišati tega, kar veš in kar je resnica, marveč so hoteli, da jim priznaš nekaj kar so potrebovali za svoje podle namene.

Človek je bil samo orodje v njihovih rokah.

Na Miklošičevi cesti v Ljubljani so dolgo stali zapori, povezani s sodnim poslopjem, zato so jim rekli sodni zapori. Fotografi so se jim izogibali, Viljem Zupanc pa je leta 1962 posnel pogled s Trdinove ulice.

Vedno sem dvomila nad poštenostjo komunistične tajne policije, ki je v teh državah vsemogočna, toda tako grobe pokvarjenosti, nasilja in sprenevedanja si nisem mogla predstavljati.

Takoj naslednji dan po nastopu z zasliševalcem sem dobila navadno hrano: umazano črno vodo, v njej pa ravno tri zrna ječmena. Zraven pa hlebček nepopisno slabega koruznega kruha. Ne vem, iz česa je bil, v čudni skorji, kot iz drevesnega lubja je bila zmes zdrobljene kaše in koruznega zdroba, neprepečena, neslana in grenka. Peščico sem pojedla, čeprav težko, vendar »JIM« nisem hotela narediti veselja, da bi shirala, kar je bil njihov namen.

Mislila sem, da bom vsaj v miru, toda motila sem se. Vsak hip je pogledal v celico paznik ter me vedno nahrulil brez vzroka. Sprva sem se čudila, kaj to pomeni, potem pa sem razumela: »zloba nikoli ne počiva.«

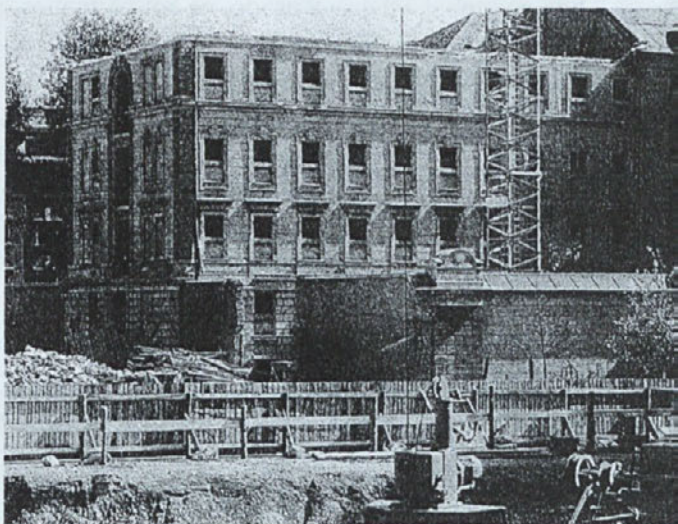
Da bi mi hitreje mineval čas, sem na toaletni papir pisala verze, ki sem jih kovala ob hoji po celici. Ko je paznik videl, da imam svinčnik, je planil nadenj in mi ga iztrgal iz roke: »Kdo vam ga je dal?«

»Zasliševalec«.

»Zdaj ga ne rabi-te več!«

Svinčnik sem zelo pogrešala. Zdaj sem bila navezana samo na memoriranje pesmi, ki sem jih znala na pamet. Ta-

Ko so zapore leta 1963 začeli rušiti, si je šel Mirko Kambič, ki je tam preživel veliko mesecev, naredit spominski posnetek.

krat mi je bil najdražji Puškin. Kakor molitev sem govorila njegove glasilne stihe:

*V samoti, v mračnih dneh pregnanstva,
se tiho mi je vlekel čas
in brez navdiha, brez božanstva,
brez solz, ljubezni sem umiral jaz.*

Čas v samici mineva mnogo hitreje, če čakaš na še tako majhno spremembo. Jaz sem čakala na sprehod. Bil je kratek, deset minut, so rekli. Morda je kdaj bilo res deset minut. Toda zdaj, po obsodbi s strani velikega inkvizitorja, sem čakala po več dni, da je prišel paznik pome. A dvorišče sem obšla samo enkrat in morala sem nazaj v celico. Potem pa spet po tri dni nič. V celici je bil tako slab zrak, da mi ni dal dihati. Vrtelo se mi je v glavi, izgubljala sem voljo in zdelo se mi je, da ko bi se vlegla, bi prav lahko umrla. Toda spomnila sem se, da je to njihov edini namen spraviti me s sveta. Pa se je dvignila v meni upornost: ne, tako hitro ne grem s poti! Zbrala sem vso voljo, preusmerila sem svoje misli, ustvarila sem si novo metodo odpora: preglej svoje življenje z najzanimivejše strani, oblikuj si dnevni red, veruj v dobre duhove, ki bde nad teboj, vdaj se v usodo, ne kot obupanec, marveč bolj kot fakir, ki z voljo premaguje življenje.

Spet mi je prišel na pomoč Puškin:

*Moj pot je mrk, samo gorje in brige
razbiram iz bodočih časov knjige.
A nočem, da bi že pod zemljo šel,
živim naj, da bom mislil in trpel.*

(Se nadaljuje)

Zdenka Mejač Zakrajšek

POZDRAVLJENA, ZEMLJA – TAM ZA MORJEM

Pevski zbor Korotan iz Clevelanda se je z vnemo pripravljal na turnejo ob 60 letnici našega begunstva.

Domovino smo morali zapustiti zaradi verskega in političnega prepričanja. Z istim prepričanjem se po šestdesetih letih vračamo. Četudi smo bili takrat nekateri člani Korotana še malčki, so v nas spomini trdno zasidrani. Odhoda od doma v neznane kraje, do vetrinjskega polja, kjer smo s tisoči delili svojo bedno usodo. Živo se spominjamo vetrinjske cerkve, kjer smo bili zbrani, ko je bila oznanjena strahotna novica o vrnjenih domobrancih, ki so šli v smrt na Teharjah in v Kočevskem rogu. To je bil največji greh nad slovenskim narodom. Nepozaben je spomin na strašen obup, solze in molitev nesrečnih mater, žena in otrok.

Vsemogočni nas je ohranil in nam naklonil milost, da smo se vrnili po šestdesetih letih na Teharje in v Kočevski rog ter se poklonili spomenu naših mučencev v dokaz, da jih nismo pozabili in da njih junaštvo s ponosom in hvaležnostjo nosimo v naših srcih. Vračamo se iz tujine, vendar smo ostali zvesti Bogu in našemu narodnemu izročilu.

V današnjem zboru Korotanu pojemo tisti, ki smo hodili begunsko pot pa tudi drugi, ki so že rojeni v naši novi domovini – otroci iz močnih, zavednih slovenskih družin. Zelo smo veseli, da je z nami naša mladina – to so pevci tretje generacije našega občestva v Clevelandu. Prepevamo pod spretnim vodstvom našega pevovodje Janeza Sršena, ki je sin begunskih staršev. Morda nas Korotance prav to še tesneje povezuje s preteklostjo in še močneje poudarja naše priznanje.

Poleg romanja na Teharje in v Kočevski rog, kar je gotovo bila krona našega potovanja, smo nastopili v Cankarjevem domu (v Linhartovi dvorani) v nedeljo 3. julija, s kantato »Pozdravljena Zemlja«, ki je mojstrsko delo Korotanovega ustanovnega dirigenta dr. Metoda Milača na besedilo Pavleta Borštnika.

Krstna prireditev te čudovite kantate je bila ob Korotanovi desetletnici, drugič smo jo predvajali ob naši petdesetletnici leta 2002, sedaj je bila zapeta tretjič, in to ob spremljavi orkestra Slovenske filharmonije.

Vsebinska kantata predstavi našo celotno žalostno zgodbo. Opeva lepote slovenske zemlje in izraža zadovoljstvo in srečo vernih ljudi. Nato pride vihar revolucije in prežene blaženi mir, ki ga uživa narod. Neizprosno mlati in ubija nedolžna mlada življenja. Zaman čakajo matere na vrnitev svojih sinov, žene in otroci jokajo za možmi in očeti. Ne vrnejo se nikoli več. Zakaj, zakaj?

Bolečina reže do kosti in razum ne more sprejeti dejstva. V božjo voljo se vdati, potopiti se v vero, samo to ostaja.

Leta minevajo, pride čas odpuščanja.

»O Bog, ki nič brez Tvoje volje se ne zgodi, ne glej na grehe živih, zaradi žrtev mrtvih – odpusti«.

In spet bo Vsemogočni razlil svoj blagoslov nad slovensko zemljo, s krvjo prepojeno. Zopet bosta zavladata mir in spokojnost, »Pozdravljena, Zemlja – tam za morjem« tako se konča Milačeva kantata. Peli smo jo z največjo ljubeznijo in ponosom, z željo da bi zares zavladata popolna svoboda in da bi naša preteklost končno zasijala kot prispevek k tej svobodi.

Druga skladba na tem programu je bila »Naša pesem«, izvirno delo pokojnega dolgoletnega pevovodje, inž. Francka Gorenška, na besedilo pesnika Marjana Jakopiča.

Med turnejo od 28. junija do 10. julija smo stanovali v Škofovih zavodih. Kako pomemben prostor za tako pomembno romanje!

Prepevali smo tudi v ljubljanski stolnici, poromali smo k Materi božji na Brezje in h grobu Antona Martina Slomška v Mariboru.

Nastopili smo z raznimi koncerti po različnih delih Slovenije, ogledali si čudovite kraje, kakršnjih tudi Amerika ne premore. Bili smo tudi v slovenskem parlamentu. Naše srečanje je bilo res posebno doživetje. Zapeli smo Zdravljico in še dve pesmi, za katere smo želi močan aplavz.

Prišel je čas odhoda v našo novo domovino Ameriko, kjer živimo v blagi svobodi. Ponesli smo s seboj lepe vtise domače zemlje, kjer so nekoč drhtela deklinška srca za okni, dišečimi po rožmarinu in roženkravtu, kjer je sladko donela pesem fantovskega petja na vasi in bogatila preprosto dušo. Pesem nas povezuje, četudi nas loči prostrano morje.

Željko

MRTVI STRAŽARJI

*Čez skalnate stene se cvetje razpleta
in hoste kjer spite, zasiplje pomlad.
Skrivnostno izginjajo v večnosti leta.*

*Izdana poslednja slovenska je četa
le bele kosti so zid barikad.
Prostost je med zanke rdeče ujeta.*

Glasniki svobode!

*Kot sužnji pognani v krvavi potop.
Strta telesa so zadnji okop.*

*Teptana pravica gre v bojne pohode!
Vojaki bataljonov slovenske slave!
Vase sprejela so brezna vas žrela,
a vaša bela čela,
ki so udarila v ostrino skal.
ko je prsi presekal rafal -
so grbi za naše zastave.*

*Bdite nad zemljo domovine,
sinovi zmage in bolečine;
mrtvi stražarji samotne trdnjave!
Blesk vaših ubitih oči,
nam sveti v brezzvezdne noči!*

Pavle Borštnik

KAM NAJ POROMAM

*Kam naj poromam, kam,
moj brat,
prijatelj moj, vrstnik?
Kam naj ponesem svečo?
V Kočevski rog, Teharje, Podutik?
Preveč grobov
premalo sveč!
Moj Bog!*

Ivan Ott

TEHARSKI OTROCI

(nadaljevanje)

Silos je nekoč služil za shrambo žita. Ni bil nič drugega kot široka tri metre in globoka pet metrov betonirana kad, en meter in pol nad zemljo. Bil je suh prostor in pokrit z nadstrešnico, da vanj ni deževalo, niti padla rosa. V silos so nas spuščali po dolgi lestvi, ki so jo zopet odnesli, kakor hitro je bil kaznjenec na dnu.

Praviloma je bil v silosu samo en kaznjenec. Lahko pa se je zgodilo, da sta bila v njem po dva otroka. Včasih je bila »sušilnica« zasedena in čakalni seznam je bil predolg.

Bivanje v silosu ni bilo omejeno. Glede na težavnost prekrška ali komisarkino usmiljenost, je lahko trajalo nekaj ur ali pa tudi nekaj dni, kar je bilo bolj pogosto. Manjše otroke so redno pošiljali vanj, morda uro ali dve. Bolj so jih strašili s to vrsto kazni.

Kar zadeva hrane, je bilo poglavje zase. Tudi tukaj so obstajale različne variante. Samo kruh in voda ali en topel obrok ali »pozabljivost«, ko nisi dobil ničesar. Za kaznjence v silosu je namreč »skrbela« zgolj komi-sarka.

Starša malega Ivana umorjena v Teharjah.

Za ležanje in spanje je služila deska, a za druge potrebe večja konzerva. To je bilo vse udobje te betonske samice.

V takšno kad so me spustili ob partizanskih »željeh, da bi se čim lepše počutil« To sporočilo mi je prinesel partizan, ki je moral uresničiti kazen.

Za razliko od sušilnice z dimom, sta bili tu dve slabi stvari: noči so bile zelo hladne, saj je kljub poletju pihal hladni gorski zrak, pa tudi obrežna lega Savinje je storila svoje. Poleg tega pa je v silosu strašno smrdelo po urinu in blatu.

Veliko konzervo so neredno praznili, zato se je njena vsebina prelila po dnu silosa. Smradu, ki se je vpil v beton, ni bilo mogočče z ničemer odstraniti. Zato sploh ni bilo pomembno ali je bila posoda polna ali prazna, smrdelo je vseeno.

Moje novo »zatočišče« sem poznal po pripovedovanju otrok, ki jih je doletelo, da so ga preizkusili, toda nisem slutil, da bom v njem preživel kar pet dni. Bil sem pripravljen spati na deski, bil sem pripravljen stradati, trpeti smrad, le mraza me je bilo strah. Ponoči sem se prebujal s premraženimi udi, tako da nisem mogel spati.

Pomagal sem si z znano metodo, ki so jo uporabljali že moji predhodniki. Ko me je zeblo, sem vstal, tekal v krogu po silosu, dokler se nisem segrel, ali dokler se mi ni zvrtilo v glavi. Eno in drugo je pomagalo pregnati mraz.

Prvo noč sem prespal skoraj brez problemov. Zjutraj sem žvečil tisto sporno rezino posušenega kruha, za katerim je Stanko jokal. Še sreča, da sem jo hranil v hlačnem žepu. Nisem pojedel celega kosa, samo eno tretjino.

Opoldne sem dobil hrano. Z vrstico so spustili v silos posodico. Preden sem začel jesti, sem privezal na vrv konzervo z urinom, ki so jo izpraznili. Ko sem pojedel obrok, so naredili izmenjavo. Žlica s porcijo ven, konzerva za odpadke noter. Včasih je niso izpraznili, zato se je polilo, kar je še povečalo že tako neznosen smrad.

Kdor je imel »srečo«, da ga je zalotila v silosu sprememba vremena, ta si ga je dobro zapomnil. Ko je padel pritisk, je bila v silosu koncentracija plinov tako visoka, da si čutil gostoto zraka. Tedaj se je ustvaril nad odprtino pravi plinski pokrov.

Moje bivanje v silosu, je zelo depresivno delovalo na mojo duševnost.

Imel sem dovolj časa za razmišljanje o dogodkih poslednjih nekaj mesecev. Izguba staršev, dejstvo s katerim sem se pomiril v podzavesti. Izguba dveh prijateljev – vse to je ustvarilo v meni praznino in občutek zapuščenosti ter globoke bolečine, ki sem jo čutil fizično. Življenje se mi je zdelo brez vrednosti. In to z 11 leti, še preden sem pošteno stopil v življenje.

Vrhunec depresije sem doživel za svoj rojstni dan, ki sem ga »praznoval« v zadušni, smrdljivi in vlažni betonski kadi, lačen in prezebel.

Razmišljal sem o tistih vojnih dneh, ko sem ga srečen in brezskrben praznoval s svojimi starši, v družbi ljudi, ki so me imeli radi, a sedaj sem bil sam, zapuščen, nezaželen in osovražen. Bil je grozen občutek.

Edina sprememba v teh dneh je bila hrana, ki so mi jo nosili. Tu pa tam je kakšen partizan pomolil glavo v silos, da se je prepričal, če sem še vedno notri ali pa sem morda že pobegnil. Glede bega sem bil miren, saj sen vedel, da nimam kam bežati.

Ko so čez pet dni spustili v silos dve dolgi lestvi, navezani druga na drugo, sem se vzpenjal po njih počasi, kot da mi je žal, da moram zapustiti zapor.

Noge so mi drhte in komaj nosile sestradano telo, medtem ko sta se lestvi grozeče majali kot da bosta vsak čas počili. Ni me bilo strah. Če bi padel na betonska tla, ne bi niti kriknil - bilo mi je že vseeno.

Umazan in smrdljiv po petih dneh in štirih nočeh, prebitih v smrdljivi kadi, nisem mogel med otroke. Kljub minimalnim higienskim razmeram, v katerih smo živeli, so si vsaj toliko prizadevali, da smo bili vsi enako umazani in da nihče ni posebej izstopal.

Potisnili so me v kad s toplo vodo in mi dali košček mila, tako da sem po vsem pomanjkanju užival redko udobje - lahko sem se okopal.

Obleko so odnesli v pranje in mi dali neke široke hlače, ki sem jih oblekel na golo telo in neke cunje, ki naj bi bile srajca. Povrh te »dobrote« so mi dali še dvojni obrok hrane, ki sem jo pojedel kot pes, brez hlaskanja. Bil sem sestradan, da se mi je temnilo pred očmi.

Nisem opazil, da me je črna vdova ves čas opazovala in ocenjevala, kako je name deloval vzgojni ukrep. Za toplo kopel in topli obrok bi se ji zahvalil, toda ne zato, kot je bila ona prepričana, da me je telesno »dotolkla«.

Ni me dotolkla teža kazni, temveč izguba vseh mojih dragih ter brezupna prihodnost v »novi ureditvi«, o kateri nam je s tolikšnim zanosom pripovedovala, toda če je sama verjela v to, je bilo dvomljivo.

Ostalih otrok »povratniki« s prestane kazni niti niso več zanimali. Preveč je bilo kaznovanj in predolg je bil seznam tistih, ki so čakali na izvršitev kazni, da bi jim bilo mar onih, ki so prestali silos ali sušilnico.

Edino tolažbo sem našel pri Tinci in Emi, mojih prijateljicah v nesreči, ki sta me pomilovali in tolažili, kolikor to pač lahko storijo otroci.

Tudi onidve sta opazili, da sem se spremenil. Bili sta zaskrbljeni zame in za naše prijateljske vezi.

Medtem ko so se začele oblikovati znotraj doma posamezne skupine otrok, so se močnejši in bolj agresivni ponujali za vodje skupin ali skupinic. Pričel je veljati nagonski zakon krdele.

Krdelo je izbralo svojega vodjo in kandidati za to vlogo so tekmovali za naklonjenost otrok ter koristili prednosti, ki jim jih je podarila narava - zvitost, fizično moč, vsiljivost, privlačno zunanjost, ali katero drugo nadpovprečno danost.

Naša mala skupinica, ki se je oblikovala že v Teharjah, je varovala svoje člane, vendar je po Stankovem odhodu grozila nevarnost, da zaradi mojega depresivnega stanja razpade. To sta zaslutili tudi Tinca in Ema. Jaz jima nisem mogel prav nič koristiti.

Čeprav nisem bil mamin sinček in sem znal med svojimi vrstniki še kako dobro varovati svoje interese, nikoli nisem bil tip »volka vodnika«. Sploh pa sedaj, ko sem mislil, da so se mi potopile vse ladje.

Tinca me je še posebej bodrila in povedala, da sedaj obstaja možnost, da nas bodo kmalu pustili domov.

Kam domov – ? Ali še niso dojeli, da nimamo več »naših domov«?

Da smo izpostavljeni na milost in nemilost našim »vzgojiteljem«?

S svojim bodrenjem Tinca pri meni ni uspela.

Nepričakovanega zaveznika v uresničevanju svojih želja, pa sta prijateljici našli prav v partizanski komisarki.

Ko me je naslednji dan črna vdova predstavila kot primer uspešne prevzgoje v silosu in ko je nemočnim otrokom zagrozila s posledicami, ki so se kazale sedaj na meni, mi ni kazalo drugega kot – kljubovanje.

»Ne, z menoj ne bo šlo tako lahko! Še nisi dosegla svojega cilja, ti vražja ženska. Če bo treba, bom naslikal še sto in več sestreljenih par-

Mali Ivan še brezkrben v Tivolskem parku v Ljubljani

tizanskih letal, prav toliko sežganih tankov in mrtvih partizanov. Ne bojim se niti sušilnice, niti silosa, niti stradanja in bičanja. Izgubil sem občutek za vsakršno veselje, toda za kljubovanje sem še vedno zmogel toliko moči.

Da bi prevzel vlogo večnega upornika, sem spet moral nabrati več energije.

Vprašanje je bilo kako, in s čim. Hrana, ki smo jo dobivali je zado-stovala le za ohranitev življenja. Za sestradano telo v tej hrani ni bilo niti grama odvečnih kalorij. Nekaj sem si moral izmisliti.

Uporabil sem enostavno in nevarno zvijačo, čeprav je obstajala nevarnost, da me odkrijejo.

Nekega dne po obroku nisem vrnil prazne posode, temveč sem jo skril v bližnji grm žive meje. Ko sem dobil novi obrok, sem se neopazno skril v vrtu, zamenjal polno porcijo s prazno in se še enkrat postavil v vrsto za hrano. Tako sem dalj časa prejemal dvojni obrok, razen v primerih, ko je bilo nevarno, da bi me odkrili.

Zvijača je odlično uspevala, čeprav mi je to povzročalo veliko težav. Pomiti sem moral posodo tako, da se ni videlo, da je bila v njej hrana.

Včasih nisem uspel pojesti obeh obrokov, zato sem se moral v času odmora ali pred spanjem prikrasti kjer je bila hrana in jo v naglici pojesti.

Pred osebjem v kuhinji ali pred stražarji sem uspel skrivati svoje početje, toda pred otroki mi to ni uspelo. Nekega dne je eden od fantov odkril, kako skrivam hrano v grmovju. Spoznal je mojo ukano in jo enostavno »ukradel«. Potem so to odkrili še drugi, tako da je čez čas v kuhinji zmanjkalo posode. Razumljivo, da je to povzročilo zmedo, kajti hrane za vse otroke naenkrat ni bilo več dovolj, čeprav se število otrok ni nič povečalo.

Skrivnostna dvojna porcija je zatresla posestvo. Črna vdova je podi-vjala. Ni spraševala, kdo je nedolžen in kdo kriv, izbrala je naključno nekaj otrok in jim razdelila vse mogoče kazni. Pri razdeljevanju hrane je zaposlila nekaj partizanov, ki so strogo nadzirali otroke.

Dnevi »pitanja« so minili tako, kot so prišli. Duhovno in fizično sem si opomogel tako, da sem lahko pričel s svojim »zasebnim delom« odporom proti komunistični prevzgoji.

Marljivo sem rušil partizanska letala, potapljal ladje, zažigal tanke,

toda le v grafični vojni, na papirju. Pel sem napačne tone in izgovarjal napačne besede v partizanskih pesmih ali brundal izvirne, ki so jih partizani priredili za svoje cilje. Na primer: v pesmi, ki poje o partizanu in mladi deklici, ki sanja o svojem junaku, ki so bori za svobodo, sem le-tega preimenoval v domobranca in svobodo v našo osvoboditev.

Rdečo peterokrako zvezdo sem slikal kot peterokrako mlako krvi in pri tem za rdeč kolorid uporabil rdečo opeko.

Za te »podvige« sem prejemal številne kazni. Tolkli so me s pasom in bičem. Klečal sem na pesku, stradal v sušilnici, toda mojega odpora niso zlomili.

Imel sem srečo, ker nisem bil edini upornik, kar me je verjetno rešilo pred najtežjo kaznijo, ki so jo doživeli naši trije begunci.

Vseeno, ni bilo lahko pomoriti celo kolonijo otrok!

Tinca in Ema sta me večkrat opominjali, naj ne pretiravam, da me ne bi doletelo kaj strašnega. Zamahnil sem z roko, kajti večjega zla od tega življenja že skoraj nisem mogel pričakovati.

Tako so minevali dnevi in tedni, vse do začetka novega šolskega leta, ki je prineslo spremembe v naše enolično življenje.

(Nadaljevanje sledi)

**In bil je človek, ki ga je Bog
poslal in ime mu je bilo**

Gregorij Rožman

Igor

Ko sem se oni dan, »po vseh tavanjih v vele-mestu« vračal k svojemu samotnemu domu nisem našel ničesar, kar bi mi napolnilo misel, kar bi zadostilo hotenju moje duše. Tedaj sem se spomnil nečesa: v pogovoru s prijateljem pri kateremu sem bil na obisku, se je nekajkrat omenjalo ime škofa Gregorija Rož-

mana. Imenovalo se ga je nehote. Nevede. Samo po sebi, kot nekaj kar je nujno, kar je resnično in brez vseh razlag ali sklicevanj. Tedaj sem se zavedel, kaj mi to noč manjka: beseda človeka in prijatelja – ne beseda škofa – ampak beseda Gregorija Rožmana.

Segel sem v pozabljen predal omare ter vzel iz nje sliko človeka in starčka Rožmana, takega kot se je sam videl; vzel sem v roke pisma – nad trideset jih je – prijatelja in človeka, ne škofa Gregorija Rožmana. Nočne ure so tekle, a jaz sem bral in prejemal in sprejemal novo moč, moč za vse težke udarce, ki jih bom v življenju še prejel. Najlepše in najmočnejše misli v teh pismih so pač tiste, ki nikoli ne bodo objavljene, ker so zgolj zasebna in osebna razmišljanja.

Škof Rožman po svojem odhodu iz Ljubljane ni imel tajnika, katerega bi pisma narekoval, niti nikoli ni rabil pisalnega stroja; vsa pisma so pisana lastnoročno, z drobno, a jasno in odločno pisavo.

Škof Rožman je bil človek dveh značajev, dveh dobrih poštenih značajev: po srcu je bil pesnik, mehak in občutljiv, po razumu in idejah je bil trd kot granit, ki ni popustil od resnice. Znal je popustiti in razumeti kot človek s srcem, nikoli pa ni popustil v prepričanju ali ideji. Bil pa je brez dvoma mnogo bolj človek kot škof. Mnoge stvari kot škof ne bi smel sprejeti ali razumeti tako kot človek ki čuti s srcem, ki pozna človeško slabost. Ni slabost hvalil, a jo je sprejel kot posledico popačene narave. Nikoli pa ni sprejel zlobe, predvsem organizirane zlobe.

Ko je pod izdajalskimi streli padel v Ljubljani Jaroslav Kikelj, katerega »greh« je bil, da je bil član Katoliške akcije, je škof Rožman na njegovem grobu dejal: »Slovenski možje in fantje, združite se in preprečite take zločine!« To je bil prvi klic na upor proti zločincem.

Na tem grobu je škof Rožman postal slovenski knez in narodni voditelj. Kljub mehki pesniški duši je bil udaren in pogumno nepopustljiv. Morda je bil včasih nerazumljivo borben in premalo »političen«, da bi znal v kalnem ribariti, kar se danes tudi med cerkveno hierarhijo dogaja.

Dasi je postal ljubljanski škof po nekem »čudežu«, kajti formalno ni imel prav nobenih možnosti za škofa, je postal eden izmed najbolj pomembnih in zgodovinskih škofov, ne samo ljubljanske stolnice, am-

pak Slovenije vseh zgodovinskih dob. Kadar se bo zgodovina pošteno pisala, njegovo ime ne bo omejeno samo na Slovenijo, ampak na giantski svetovni boj dveh nasprotnih svetov: krščanstva in komunizma.

Škof Rožman ne bo nikoli svetnik, a v dobi, ki bo prišla, ko ne bo več mešetarjenja, bo zaradi resnice, predvsem zaradi božje resnice, eden največjih škofov katoliške cerkve. In ker je Bog velik in vidi v bodočnost, se je zgodilo, da je tisti, ki je sedel na škofovski tron v popolnoma normalnih razmerah, izbral za tiste čase neko čudno, skoraj mučeniško geslo: »Križa teža – in plačilo«. Je Rožman slutil, kaj se bliža, tako kot pozneje Balantič? V videnja ne verjamem; verujem pa, da si Bog izbere določene ljudi za svoje žrtve in jim da nekako vedeti da bodo žrtve v boju za čisto resnico, katero Bog med ljudmi in za ljudi dopušča in jo zaradi neskončne pravičnosti mora dopustiti, kot je dopustil prvo revolucijo v veseljstvu med angeli, kot je dopustil prvi upor človeka v raj, kot je dopustil, da je škof Rožman, ki je sledil natanko vsem papeškim okrožnicam in naukom postal »izdajalec« in so mu tudi v Rimu obrnili hrbet. Umrl je, ne kot zadnji kaplan, ampak kot preprost duhovnik – pomočnik, na fari sv. Lovrenca v Clevelandu. A z njim je umrl eden največjih Slovencev in škofov.

Igor

Velikemu misijonarju

*Še ni z neba zašla krvava zarja,
konica meča piše sodbo dneva.
Obupan krik človeštva v noč odmeva,
frfra zastava rdečega vladarja*

*Utrnil se je žar, pregnal temino,
gore razklal, iz sanj predramil speče,
razžaril kres na razvalinah sreče,
enak plamenu, ki kipi v višino.*

*Gregorij škof, naš veliki učitelj!
O, blagoslovi narod tavajoči,
razsvetli temo, bodi nam voditelj!*

*In nekdanj, duhovnik vladajoči,
junak in knez, v svobodni čas buditelj,
ubrani klas, da se ne zlomi v toči!*

General Leon Rupnik na terenu

Ni se bal iti med svoje fante na terenu. Ni mu bilo vseeno, kako je z njimi.

Ponosen je bil njihovega uspeha. To mu je dajalo neomajno voljo vztrajati na vodstvu do končne zmage!

To je dajalo novega poguma fantom na fronti:

*»Za slovensko domačijo,
za naš dragi dom in rod«!*

POJDIMO VASE!

Ne samo zato, ker zaradi idejnih osnov naše miselnosti verujemo v Boga, ki po svojih načrtih uravnava stvarstvo, v katerega smo vključeni, temveč tudi po opazovanju vsakodnevnih dogajanj okoli nas, ne moremo mimo spoznanja, da se nič ne zgodi brez določenega posledičnega smisla.

Če že smrt posameznika povzroči reakcijo v širšem ali ožjem okolju, koliko bolj pomembne posledice morejo povzročiti smrti množice ljudi, posebno še, če so ta množica bili izbranci, ki so morali nasilno umreti in so prizadeli bistvo in obstoj vsega naroda.

Zato ob spominu na mrtve junake Grčaric in Turjaka, kot tudi vetrinske tragedije, vstajajo v nas pietetne žalne slovesnosti, kjer sami pokopavamo naše žrtve.

Pojdimo vase. Tisti ki smo bili določeni za dediče veličastne zapuščine najboljših sinov slovenskega naroda, smo storili vse, da nismo postali suha veja, za kakršno nas je hotel imeti komunistični režim skoro pol stoletja.

Če komunisti ne bi zagrešili zločinskih pokolov junakov iz Grčaric in Turjaka, bi se usoda slovenskega naroda odvijala povsem drugače. Zaradi teh žrtev je partizanstvo na naših tleh dokončno izgubilo mit osvobodilnega boja.

Leto za letom proslavljamo spomin teh junakov, ki so nam s svojim bojem, s svojo idejo, s svojo smrtjo in celo s svojo, na steno kočevskih zaporov napisano oporoko zapustili opomin, katerega ne bi smeli nikdar preslišati: »Povej jim v Ljubljani, da naj bodo edini, sicer bodo razprtije terjale nove žrtve!«

DOBREPOLJSKA DOLINA

Po izjavi komunističnih veljakov je bila dobrepoljska dolina »najnevarnejše belogardistično gnezdo.« Izjava ki je v pohvalo vernemu in zavednemu dobrepoljskemu ljudstvu. V vsej dolini je bilo le nekaj

komunističnih simpatizerjev in celo ti so bili zapeljani po štajerskih beguncih, ki so se naselili v tej dolini, po okupaciji Štajerske.

Narodni čut in krščanska ljubezen sta narekovala, da je ljudstvo te doline sprejelo večje število beguncev. Ljudje so jim preskrbeli delo, obleko in vse potrebno.

Na žalost so mnogi od njih postali prvi organizatorji OF in prvi komunistični agenti.

Debeljak France in Alfred Štrubelj sta bila njihova voditelja.

Na nesrečo tega ljudstva se je prav na robu doline – v Jauhah – naselil izvršni odbor OF. Dolenjski partizanski odred pod poveljstvom Janeza Marna, pa je bil določen za zaščito tega odbora. Partizani so se preživljali s tem kar so naropali po dolini.

Italijanska posadka na železniški postaji Videm – Dobrepolje se ni zmenila zanje.

V začetku junija 1942 so partizani pobrali vse tovarne avtomobile, mnogo voz in konj ter prišli ropat na zadrugo v Videm, ki je bila dobro založena z živili za vso dolino. Italijani so vedeli za to akcijo, a namesto, da bi zaščitili zadrugo z hrano za ljudstvo, so začeli s topovskim obstreljevanjem doline iz Velikih Lašč. Posledica je bilo veliko razdejanje ne le na Vidmu, kje je pogorelo župnišče, ampak tudi po ostalih vaseh. Partizani pa so nemoteno odpeljali naropani blago.

Po tem bridkem spoznanju ljudi, da so sami, med dvema sovražnikoma, je padel sklep, da si bodo sami pomagali. Poslali so ženske na italijansko poveljstvo, s prošnjo, naj prizanesejo dolini s popolnim razdejanjem in naj oboroži fante in može, da bodo sami varovali vasi pred vsemi sovražniki.

Italijani pa so po svoje zatirali narod. Konec avgusta je v Dobrepolje prišlo veliko italijanskih vojakov, ki so bili v ofenzivi »proti partizanom«. Ob tej priložnosti so Italijani aretirali v dolini 25 ljudi. Me njimi je bilo nekaj partizanskih simpatizerjev, drugi pa so bili mirni vaščani. Vse so odvedli v internacijo, češ da sodelujejo s partizani.

Isti dan sta dva italijanska vojaka zašla predaleč v gozd. Komunisti so jih opazili in ustrelili. Italijani pa so se maščevali nad nedolžnimi. Naslednji dan so ustrelili 17 talcev.

Kmalu po tem dogodku so Italijani zapustili dolino.

STRUGE

Istočasno kot v Dobropolju so Italijani izvedli racijo tudi v Strugah. Tam so pobrali okoli 30 ljudi in še isti dan ustrelili 11 talcev.

Po odhodu Italijanov so pridrveli v vasi partizani. Pobijali so ljudi, ropali in požigali domačije. Tudi v Dobropolje so poskušali priti, toda tu so naleteli na odpor vrlih dobrepolskih fantov, ki so pri Kompoljah razbili »slavno« Tomšičevo brigado.

Poveljstvo vaških straž v Kompoljah je bilo poverjeno Antonu Permetu, ki je hotel preprečiti partizanske prehode iz Mokrskega okrožja v Suho krajino, toda Italijanom to ni šlo v račun, ker so zalagali partizane z orožjem, strelivom in hrano.

Ker je Perme protestiral proti temu zločinskemu početju Italijanov, je bil razrešen in zaprt.

TRAGEDIJA ŽVIRČ

V začetku julija 1942, bilo je na prvi petek v mesecu, so tri partizanske brigade obkolile vas. Bilo je v zgodnji jutranji uri.

Hinjski kaplan Hinko Novak je prišel na Žvirče, da bi imel tam pobožnost prvih petkov. Ljudje so bili že v cerkvi. V cerkev je tedaj prišel partizan Metod Mikuš, ki se je izdajal za duhovnika, s skupino partizanov in zahteval od Hinka Novaka, da bi on, Mikuš maševal.

Kaplan Novak je to odklonil. Partizani so kaplana zvezali in zaprli v svinjak, Mikuš pa se je pripravil za mašo in dejansko maševal. Stregla sta mu dva partizana. Pred obhajilom je partizan pozvonil, toda ljudi v cerkvi se ni nihče premaknil. Mikuš se je obrnil pred oltarjem in povabil ljudi k obhajilu, rekoč: »Saj je vendar prvi petek.« Nihče se ni ganil. Mikuš je končal mašo in se ponovno obrnil k vernikom, da bi jim podeli obhajilo. Ker se nihče ni odzval je dejal: »Če jaz nisem dober, da bi vas obhajal, vas tudi kaplan ne bo.« Zaklenil je tabernakelj in vzel ključ s seboj. Nato je s partizani odšel.

Ljudje so osvobodili kaplana. S silo so odprli tabernakelj in kaplan je naprej maševal, potem pa vsem podelil sv. obhajilo.

Kmalu so partizani pridrveli nazaj, obkolili vas in vse ljudi, z otroki

in dojenčki vred nagnali v cerkev. Partizani so nanosili v vse hiše slame in sena in vas zažgali. Vsa živila in živino so prej pobrali. Med požarom so imeli požrtijo. Harmonika je hreščala, oni pa so se nalivali z žganjem in noreli. Ko je požar ponehal so odprli cerkev in rekli ljudem, da gredo lahko kamor hočejo, toda nihče ni smel ostati v vasi.

V strahu, da bodo zažgali še cerkev, so ljudje hoteli rešiti svete posode, knjige in oblačila, toda partizani jim tega niso pustili odnesti. Pustiti so morali v kapelici nad vasjo.

Po odhodu vaščanov v Dobropolje, so partizani cerkev minirali, pokopališče in grobove pa oskrunili.

Marjan Jakopič

O, DA BI MOGEL

Prejmi topel pozdrav, draga mati!

Ne veš kako mi je nocoj lepo.

Nad mano gozd šumi, ta temni bukov gozd, moj novi dom.

Šepetanje v vrhovih dreves, šelestenje padajočega listja hladi čelo, kot da bi me tvoja roka pravkar pobožala...

Mnogo nas je, vsi mladci, polni moči,
v nas je toliko mladosti, da srce kipi,
čeprav iztekla iz njega je kri že dolga leta nazaj.
Saj veš, draga mati, majnik je bil, rdeči majnik tedaj...

Bratje smo, od včeraj in danes,

in v naših prsih je ista pesem in sanja:

o domu, rožah, sreči, svobodi, ki so jo zakopali še globlje kot nas!

Kje je tisti lepi čas, ko svet je slovenski sanjal o soncu,

ki moralo bi vziti,

preko belih cerkva in vinskih goric zasvetiti?

Vsi smo padli v grobove. Komaj je kaj prsti na naših obrazih.

Listje jesensko boža nam neumita lica.

Kako svečan dotik tvojih rok, moj Bog!

»Dobro nam je in nas ni strah,
čeprav rije nam krt po nogah
in naše kosti so nove pomladne piščali.
Lepo nam je, zato ne bodi v skrbeh.
Nocoj smo si trhle roke podali,
Križ se leseni vrh griča svetli.
Mi pa strmimo vanj in molimo...
Mati, ne joči nocoj, čeprav usahnil je cvet
in veter odšel je na pot s culo hrepenenja pod okna.
O, da bi mogel kot on te – mati, objeti...«

MATERI

Odpri sem duri in skozi tišino večera
kot sveta molitev je padla beseda: dober večer, moj sin!
Potem je postalo v sobi vse svetlo, vse čisto, vse dobro...
Vsa teža je padla z duše, in okna in rože dobile so novo podobo.
Na mizi je že čakala skleda, z ljubeznijo tja postavljena in z
ljubečo roko blagoslovljena...

Potem sva molčala; oči so govorile brez besed.
Le kdo bi si upal motiti tišino in opojnost večera,
ki ga je blagoslovil tvoj pogled in tvoja topla ljubezen, mati!

Dolgo je že od tedaj. Čas je neusmiljeno strl vse, kar je imelo vsebino,
težo in sveto ljubezen. Umreti so te pustili, osamljeno in zaničevano,
prezirano in prepolno hrepenenja. Potem so ti mrtvi kupili rož, da bi
skrili vanje svoj spačeni obraz in varali sami sebe, da ti nikoli niso storili
najmanjše krivice...

Tih je tvoj grob in osamljen. Nihče ne pokleka na beli pesek, da bi se
pogovoril s teboj in z Bogom. Pa vendar je tako blizu do tebe,
tudi iz tujega sveta, veruj, mati...

Poročnik Ludvig Hren

Voščil sem Ti ob petdesetletnici. Takrat sva bila mlajša, še polna ognja, moške zagnanosti, s hvaležnostjo Bogu, da naju je rešil taborišča smrti.

Ti si sedaj odšel, Ludve. Tudi jaz bom šel za Teboj, kakor tiste pomladi 1944 tam na Slivnici, ob formiranju našega, Rupnikovega udarnega bataljona.

Ob Tvojem osebnem junaštvu, odločnosti in vodstveni sposobnosti, so te vzljubili vsi Tvoji vojaki. In poveljnik bataljona tedanji stotnik Vule je vedel, da je 17 četa sposobna težkih in odgovornih nalog.

Od Begunj, preko Sv. Vida, Blok, Sv. Ane, Loške doline, tja do Snežnika, pa čez Blatne klance, Žirovnico, Grahovo in Martinjak si uspešno vodil svojo četo, pa v Trnovski gozd, na Angelsko goro, skozi čudovito pomlad v Vipavski dolini, kjer so fantje peli:

»Strnimo se v enoto, kamenito gmoto, sovrag ob njej razbil si bo glavo!«

Res, bili smo »kamenita gmota«, tako edini, tako prijateljsko složni, zato tako udarni! In Ti Ludve si bil zgled vsega tega.

Dolga je bila tvoja življenjska povest, prepletena s trpljenjem in preizkušnjami, pa z veselimi in ponosnimi trenutki, posebno takrat, ko smo bili bataljon.

Ta povest je zapisana v knjigi življenja pri Njem, ki je nas varoval, ki je nas bodril in ki je naju rešil mučeniške smrti.

Verujemo, da te je Vsemogočni sprejel, zvestega sina, z očetovsko ljubeznijo.

Dragi Ludve, prosi Boga za nas, ki se še »borimo«, da bi vztrajali do konca, kakor si vztrajal Ti.

Naše doživeto sožalje Tvoji ženi Štefki, hčerkama: Mariji Rosi in Iris Tereziji ter vsem Tvojim.

Odpočij se mirno, dragi soborec Ludve, v zemlji, ki nam je postala domača.

Dokler bo bilo slovensko srce, bo živel Tvoj spomin!

Korošec

Mnogo prekmalu je odšel tudi Franc Remic star 78 let - junaški domobranec, iz Šmartna ob Savi. Kjerkoli v naši slovenski skupnosti je bilo potrebno, je pomagal. Bil je naš zvesti naročnik Tabora.

Vsem njegovim naše doživeti sožalje!

Dragi Franci, odpočij se v novi domovini - zemlji pod južnim križem.

Urednik

MI »beli«

(Iz 8. številke revije »Slovensko domobranstvo«, dne 16. novembra 1944)

Vprašujete, čemu smo »beli«...?

Ne vprašate ničesar o kosteh,

ki votle belijo se v gozdeh?

Mar niste bratov vi nam vzeli?

Kri njihovo ste kot šakali

kot stekla tolpa lisastih hijen,

kot krokarjev kričeč oblak temen

popili, po samotah razmetali.

*Belijo prazne se lobanje...
Ne slišite več strtih glav prasket?
Na src več nič ne mislite drget,
ko besno ste zagrizli vanje?*

*Vampirji temni vi mandrali
po mrtvih truplih ste v nočeh,
plesali, ste orgije po grobeh,
sovraštvo nanje ste pljuvali.*

*Ubitih bratov duše bele,
nedolžne, kakor ovce so odšle...
Vas v srcu pogubljenih črv žre,
oči imate oslepele.*

*Zato smo - »beli«
Zato železne naše so pesti -
zato po srcu nekam smo trdi,
zato smo bojni prapor zavihteli.*

**Bili smo zares »beli« na belem,
pred katerimi so se rdeči
obupano razbežali**

PRIMORSKI PRISPEVEK K SPRAVI

Dne 8. Maja je bil v Odmevih in predlogih priobčen članek z gornjim naslovom. Podpisala ga je skupina iz Kopra. V vsebino samega zapisa, se ne bom spuščal. Ne strinjam pa se z ugotovitvijo: *»Primorska je v tem usodnem razpotju poiskala in našla zase edino pravičen izhod, saj so celo njeni duhovniki pošiljali ljudi v partizane, pa čeprav z opozorilom, da partizane sicer obvladujejo komunisti, ki bodo verjetno ta boj izkoristili za vpostavitve nedemokratske oblasti...«*

Nobenega dvoma ni, da je bila večina primorskih duhovnikov proti fašizmu, ki je vladal na slovenskem ozemlju, ki je tedaj pripadalo Italiji. Prav tako vemo, da je veliko primorskih duhovnikov bilo odpeljanih v konfinacijo v notranjost Italije. Posameznike je fašizem tudi zaprl in nekatere tudi mučil...

Ponovno se zastavlja vprašanje: »Kateri primorski duhovniki so pošiljali primorske fante, jim svetovali ali priporočali, naj gredo v partizane?«

Tiste, ki ste to napisali, prosim, da to utemeljite z dejstvi. Ljudje se identificiramo z imenom in priimkom.

Znano je, da so nekateri primorski duhovniki simpatizirali s partizani in so partizanom tudi veliko dobrega naredili! To je res. Ni pa znano, da bi komu svetovali, naj gre v partizane!

Župnik in dekan Janko Žagar, mi je sam pravil, da je v svojem slovenskem zanosu, ko je služboval na Ledinah nad Idrijo, celo nosil titovko, v župnišču redno gostil partizane, med njimi Janka Premrla-Vojka. Prav ta je bil nekaj večerov pred smrtjo, ki je še vedno zavita v skrivnost, pri njem in mu in mu vrnil knjigo S. Cajnkarkarja »Očenaš«. Domnevam, da je bila to zadnja knjiga, ki jo je prebral ta mladi partizan. (Premrl je bil ranjen 15. februarja 1943 v trebuh in je umiral teden dni, pa ni v tem času do njega prišel noben zdravnik.)

Mnogim partizanom je Janko Žagar kot duhovnik vlival upanje, in jih tudi spovedoval in obhajal. Ko pa je prišel za dekana v Idrijo, pa je doživljal ob novi oblasti pravo nasprotje. Niso mu pustili pokriti zažgane cerkve sv. Barbare, ki so jo potem porušili!

Drugi primer je duhovnik Peter Gnezda na Gorah nad Idrijo. Tudi njegovo župnišče je bilo »menza« za sestradane partizane. Pa se kuharica Mici dobro spominja večera, ko so partizani streljali v izbo na duhovnika, potem ko so se nahranili v župnišču.

Štefan Tonkli je moral bežati zaradi fašistov iz Brestovice na Krasu in prišel na Grahovo ob Bači. Spremljal je pogreb tigrovca Simona Kosa na poti v Nemški Rut. Posredoval je pri Nemcih, naj ne pobijejo skupine ujetnikov... Kljub vsej narodi zavesti je moral zapustiti Grahovo po ukazu OF. Njegovo imetje pa so izropali partizani!

Tudi Peter Šorli je doživljal kalvarijo najprej v Podmelcu, potem pa na Bukovem, Končno se je umaknil v Trst.

Takih primerov je bilo med našimi primorskimi duhovniki veliko. Glavnina primorskih duhovnikov je doživljala dvojno Kalvarijo.

Najprej pod fašizmom, po vojni pa pod komunizmom.

Danes je moderno, lahko bi celo rekli »nobel« pisati o vlogi primorskih duhovnikov pri ohranjanju slovenstva na Primorskem. To počenjajo predvsem tako imenovani kameleonski zgodovinarji, to so tisti, ki so v komunizmu po duhovnikih pljuvali, danes pa jih poveljujejo, saj se tako lahko obdržijo na »zgodovinski znanstveni ravni«. To je navadno popačenje dogodkov in zgodovine!

KDO JE KOLABORIRAL?

Pričujoči prispevek naj služi kot dokaz, da ne smemo nehati z razkrijanjem komunističnih laži, ki še vedno burijo nekatere.

Ves čas revolucije in po njej se komunisti trudijo prepričati svet, kako je protikomunistični narod, predvsem Dolenjske, Notranjske in Gorenjske, kolaboriral z okupatorjem.

Kljub strahotnim posledicam uspele rdeče propagande, te komunistične obtožbe demokratičnega naroda ne drže. Ob komunističnem sodelovanju z Nemci, po pogodbi 23. avgusta 1939 za 10 let med Von Ribentropom in Molotovom, je narod spoznal dva sovražnika, nacizem in komunizem, ki sta složno grozila in izvajala nasilje nad nezaščitenim

Kadar komunisti govorijo o našem kolaborantstvu imejmo pred očmi to sliko. Na sliki so frančiškani z leve proti desni: Gratus Kostankčič, p. Gabrijel Planinšek, Dominik Nadernik ter trije bratje laiki: Didak Berlec, Roc Stele, Rufin Saje. Nemci so jim odvzeli kapuce in prisilili v težka, poniževalna dela. To je bilo maja 1941, ko so bili naši komunisti ne samo Hitlerjevi zavezniki, temveč tudi izdajalci – denuncianti! Ne pozabimo tega!

prebivalstvom. Selitve, izgoni, talci, na Gorenjskem, ropanja, ustrahovanja vernikov in grožnje »farškim podrepnikom« na Dolenjskem in Notranjskem, so bili vsakodnevna praksa.

Vprašam vas, ali ni bila to tesna kolaboracija v uničevanju vsega slovenskega življenja in imetja? Bila je kolaboracija dveh tiranov, Hitlerja in Stalina, proti Anglo-Amerikancem – imperialistom. Naši komunisti

so bili tesni sodelavci nemške pete kolone, združeni v Imperialistični fronti!

Stalin je dejal: »Komunist se lahko veže s vsakomer, tudi s sovražnim nasprotnikom, samo da ta zveza zagotavlja korist za komunistično partijo.«

Takrat so bili komunisti v svoji veri v sovjetski boljševizem neomajni.

Za vse Stalinove zločine, za njegovo okupacijo ukradenih dežel, za zvezo s Hitlerjem so imeli samo eno opravičilo: »Stalin že ve kaj dela.«

V objemu sta se znašla dva državnik, ki sta imela v svojih dejanjih veliko skupnega: zavajanje ljudskih množic, teror z lažjo in nasiljem.

Ob tem paktu je dal Stalin postreliti nemške emigrante, ki so se pred nacističnim preganjanjem zatekli v Sovjetsko zvezo.

Kot Hitlerjevemu učencu, se je tudi Stalinu zahotelo zasesti obrobne države. Skupno s Hitlerjem je »rešil«
vprašanje Poljske. Čisto poljske pokrajine je prepustil Hitlerju. Tako sta skupaj izbrisala Poljsko iz zemljevida.

Vse do 22. junija leta 1941 je trajalo to prijateljstvo, ko je Hitler nepričakovano napadel Stalina. Komunisti so se čez noč spremenili v osvobodilno fronto proti nacizmu.

Sovjetska zveza je pozivala vse komunistične partije širom sveta, da ji priskočijo na pomoč. Pri nas so silili posebno fante v partizanske odrede, ki so jih formirali po gozdovih:

*»Urno puške smo zgrabili
in odločno z doma šli,
ko sovjetski so junaki
skupni boj oklicali,«*

je ena izmed njihovih pesmi tistega časa.

Na obljubo hitrega konca vojne, so se odzvali le delomržeži in vaški pretepači, ki so čakali, »da bomo grunte delili«. Ker pri poštenih fantih ni bilo odziva, so te grupe ponoči vdirale v vasi, kradle hrano, živino in nasilno mobilizirale vse moške. To se je dogajalo po različnih krajih. Če so ljudje protestirali, so odgnali gospodarje, ki se niso več

vrnili, mobilizirani fantje pa so pozneje in kadar je bila priložnost pobegnili.

Ker tako partizanom ni uspelo formirati močnih skupin, so ubili kakega okupatorjevega vojaka, čemur je sledila represalija vse občine in več.

Nekateri moški so zbežali pred okupatorjem v gozdove, ki so jih potem mobilizirali partizani, drugi, starejši so počakali doma, katere so Italijani odgnali v koncentracijska taborišča. Partizani so imeli s tem dvojni dobiček: nove grupe v gozdovih in odstranitev moških, ki se niso strinjali s komunisti.

Ali to ni bila KOLABORACIJA??

In ko je komunistični cinizem dosegel skrajni rob, smo fantje mobiliziranci, ki smo zbežali od partizanov, prosili manj sovražnega in nasilnega okupatorja, da nam dovoli oborožiti se, da se bomo branili SAMI!

ALI JE BILA TO KOLABORACIJA?

Ljudje božji, ALI SMO SMELI ŽIVETI?

Na sodnem procesu v Ljubljani je nacist, nemški general Roesener dejal:

»Nemci domobrancev nikoli niso smatrali za lojalne nemški vojski, ker so se ti borili samo proti komunistom v Sloveniji in so bili nam Nemcem sovražni.«

Ne vem, kaj je še izjavil Roesener, predno so ga partizani obesili, vem le, da je s tem povedal vso resnico!

Zaradi nezaupanja so Nemci od domobrancev zahtevali prisego ki je bila prisiljena. To je bila le formalnost, ki protikomunistične vojske ni niti za korak približala Nemcem.

Znano je tudi, da so partizani obljubljali Italijanom (specialno generalu Robottiju v Novem mestu) vso svobodo umika, če jim Italijani z zvijačo predajo protikomunistično vojsko.

Ista igra se je ponovila ob koncu vojne z Nemci.

Partizanom je bilo dovoljeno vse. Lahko so se povezali s Stalinom, Hitlerjem in hudičem, samo da bi zmagala revolucija.

Condor

**Proslava na Orlovem
vrhu - Cleveland, slav-
nostni govornik Pavle
Borštnik**

**Orlov vrh - Cleceland,
domobranca Dušan
Maršič in Tone Sterle
prinašata venec pred
spomenik žrtev**

Orlov vrh - Cleveland

Narodne noše med
rojaki na Orlovem vrhu
kjer ponosno plapolata
naša slovenska
zastava.

V prodaji Tabora je še nekaj izvodov knjige

»TEHARJE - KRVAVE ARENE,

kjer pisatelj opisuje trpljenje fantov, mater, žena, deklet in otrok
v taborišču smrti.

In ko je trpljenje prešlo v cinični satanizem, se je dvignila skupi-
na enajstih ter z močnim jurišem v noči udarila mimo straž in
preko bodeče žice v svobodo. Zgodil se je čudež.

Knjigo lahko naročite na telefonu 041-7699-61

Cena knjige je 3.000 SIT ali \$ 15 USA.

Saj razumemo, da sredstva nekaterih naročnikov komaj zadostujejo za
preživetje, zato ne terjamo vsakega posebej za naročnino.

Apeliramo pa na premožnejše naročnike, da nam pomagata pri
vzdrževanju prepotrebne revije, za katero ne dobivamo državne subven-
cije.

Za razumevanje iskreni Bog lonaj.

uprava

DAROVALI SO

Tiskovni sklad

Lojze Burjes	\$ 30.-
Slavc Stepec	\$ 40.-
Frank Lukež	\$ 10.-
Hinko Zupančič	\$ 10.-
Hinko Zupančič	\$ 30.-
Frank Lukež	\$ 100.-
Starič Lojze	\$ 100.-
Rezka Gerkman	\$ 5.-

Lojze Mohar	\$ 10.-
Guštin Ciril	SIT 5.000.-

Dar društvu

Marija Lunder	\$ 70.-
Polde Omahen	\$ 20.-
Vinko Vrhovnik	\$ 20.-

Prisrčna hvala vsem darovalcem. Bog vam povrni v sreči, uspehu in zdravju!

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov.

TABOR je last zveze DSPB - TABOR

Mnenje Tabora predstavljajo članki, ki so podpisani od Glavnega odbora.

Tabor izdaja konzorcij.

Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila.

• • •

TABOR is the voice
of the Confederation of the United Slovene Anticommunists.

• • •

TABOR es el órgano
de la Confederación de los Anticomunistas Eslovenos Unidos.

• • •

NAROČNINA (letna):
Za Slovenijo 5.000 SIT.
Za vse druge države 20 USA dolarjev.

• • •

*Dopise, članke, poročila in nakazila
pošiljajte na naslov konzorcija:*

Ivan Korošec,

Štula 23

1210 Ljubljana Šentvid

Slovenija.

E-mail: ivankorosec@hotmail.com

• • •

Glasilo Tabor ureja uredniški odbor

Tehnični urednik: Andrej Gale

Lektorica: gospa Jožica Jakoš

Tiskovna poročila: dr. Peter Urbanc

Konzorcij: mag. Ivan Korošec

Tiskarna: Rudi Mišmaš, Šmarje Sap

Zločinec - na balkonu Univerze v Ljubljani, 26. maja 1945 je napovedal poboje. »Ta manjšina ne bo nikdar več gledala naših divnih planin, naših cvetočih polj. Če bi se to vendarle zgodilo, bo to trajalo zelo kratek čas.«